

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. I. De bonitate & malitiâ actus externi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

DISPUTATIO LXXXVI.

De iis quæ spectant ad actum externum.

EA inter actum internum & externum est affinitas, ut ægrè de illo disputari possit, quin hinc inde quadam inferantur de externo. Unde in precedentibus Disputationibus, quæ de actu interno fuerunt institutæ, quadam nihilominus dicta etiam sparsim sunt de externo. Nonnulla tamen ad actum externum peculiariter pertinent quæ proinde hic sigillatim sunt discutienda.

SECTIO PRIMÆ.

De bonitate & malitiâ actus externi.

I. Quia hic intelligatur nomine actus externi.

ACTUS externi nomine hic intelliguntur operationes omnes à voluntate non elicite, sed solum imperate: unde actus appetitus sensitivi, imò & intellectus sub actus externi appellatione hic comprehenduntur, si liberè seu humano modo & ex determinatione atque imperio voluntatis eliciantur. Quia tamen quæstiones, quæ hic circa actus externos discutiendæ occurrunt, clariùs in actibus potentia motiva percipiuntur, de iis præcipuè disputabimus.

II. In quo actu primario consistat bonitas & malitia.

Primum itaque & præcipuum, quod hic inquirimus est, actusne externus an internus sit præcipuè seu primario bonus aut malus: quam quæstionem mirum est quàm prolixè nonnulli, quantæque cum confusione & obscuritate tractent, & dum extricare eam volunt, intricare magis novæque caligine involvunt. Hanc proinde difficultatem qua potero claritate & brevitate expedire conabor.

III. In variis circa bonitatem & malitiam actus interni & externi sententiis auctori sunt Theologi.

Non unus hac in re inter Theologos est procedendi modus. P. Salas Tract. 7. d. 6. Coninck de actibus d. 3. dub. 5. & alii plurimi univèrsim asserunt, tam bonitatem quàm malitiam formalem primò ac præcipuè actui interno, seu voluntatis competere, sicque per denominationem extrinsecam ab illo in actum externum refundi. Alii econtra absolute affirmant bonitatem & malitiam primario in actu externo relucere. Medio tandem modo procedit P. Vasquez d. 73. cap. 5. 6. & 7. ait enim malitiam ex objecto & circumstantiis desumptam primario in actu externo reperiri, & inde in internum derivari; malitiam verò quæ non ex objecto & circumstantiis, sed ex fine extrinseco desumitur, ait tunc in actu interno nunc in externo primario reperiri: bonitatem autem vult semper in actu interno primario residere, secundario in externo: quod etiam docere videtur Suarez hic Disp. 10. sect. 1. num. 5.

IV. Actus tum interni tum externi sunt formaliter boni & mali.

Ad resolutionem quæstionis supponendum imprimis est, non actus tantum internos, sed etiam externos esse verè & formaliter bonos & malos; sapissimè enim in Scripturâ eleemosynæ aliisque piæ opera, etiam externa laudantur; omne

etiam genus sceleris reprehenditur, quod signum est illa opera esse laude, hæc vituperio digna, & consequenter moraliter bona & mala. Nec refert actum externum non esse immediatè, & in se liberum, sed mediatè tantum & denominativè ab actu interno; sicut enim non obstat ejus bonitati quòd alia circumstantiæ sint illi extrinsecæ, ita neque quòd sit extrinseca libertas. Imò, ut Disp. 24. de Animâ, sect. 3. vidimus, actibus etiam internis voluntatis libertas, ex parte saltem, est extrinseca.

Habendum etiam præ oculis quod supra diximus, nempe ut actus externus sit bonus, non sufficere quod feratur in objectum ex se bonum & in debitis circumstantiis, sed ulterius necessarium esse, ut in illud feratur ex motivo aliquo honesto: quo sensu dicti solet plus requiri ad bonum quam ad malum, ad hoc enim ut actus sit malus hujusmodi nihil postulatur, sed sufficit actum cum deliberatione in objectum malum ferri, modo operans videat illud esse malum. Imò ulterius nulla bona intentio actionem hanc reddere potest bonam: unde si quis furtum aut homicidium committat, actus ipso facto est malus. Potest nihilominus ex intentione malæ actui alias vitioso nova species malitiæ accrescere, ut si quis mentiat ut furetur, & alia hujusmodi.

Licet verò nec intentio alicujus alterius finis mali, imò nec expressa volitio illius objecti quia prohibiti, sit necessaria ut actus aliquis sit malus, ut supra diximus, sed sufficiat quod illum exerceat quis videns esse prohibitum, aut furetur calicem sciens esse sacrum, etsi vellet objectum illud non esse prohibitum, aut calicem sacrum: si tamen volitioni objecti, aliàs boni ac liciti, accedat intentio prava, actus erit simpliciter malus.

Notandum tertio, sicut juxta supra dicta certum est actus externos esse verè & formaliter bonos & malos, ita negari non posse, quin actus merè interni, boni etiam sint & mali formaliter: si enim hominem quis velit occidere, actio illa seu volitio est mala, & peccaminosa, licet is hanc suam intentionem ac desiderium nunquam exequatur. Unde quamvis hujusmodi volitio ordinem dicat ad objectum illud malum, ipsa tamen formaliter non est mala per illud objectum, sed per suam entitatem, quæ formaliter per se est turpis & rectæ rationi dissona, nec metaphoricè tantum sicut medicina est sana, sed verè & propriè in se turpitudinem continet.

V.

Ut actus sit bonus non sufficit quod feratur in objectum bonum.

VI.

Si actus bono ex objecto accedat prava intentio, actum illum reddit simpliciter malum.

VII.

Actus merè interni, etiam sine externis, sunt verè boni & mali.